

Ольга Лунгол

кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри оперативно-розшукової діяльності та інформаційної безпеки Донецького державного університету внутрішніх справ, м. Кропивницький, Україна

Ольга Габорець

кандидатка педагогічних наук, асистентка кафедри фундаментальних дисциплін Донецького національного медичного університету, м. Кропивницький, України

ПРЕВЕНТИВНЕ ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ СУБ'ЄКТІВ НАВЧАННЯ

Проблема правового виховання у закладах освіти завжди була, є і буде пріоритетною в системі психолого-педагогічних, правових, соціальних досліджень у різних країнах світу. Проблема правового виховання суб'єктів навчання активно досліджується й науковцями України: Кашук М. [1], Рябовол Л. [2], Остапенко Л. [3], Задорожна Г. [4] та ін. Особливо важливим і актуальним в наш час постає це питання через складну ситуацію, що склалася в нашій країні в умовах війни. Зростає кількість дітей з порушенням норм поведінки. Вчителі загальноосвітніх навчальних закладів та викладачі закладів вищої освіти мають розуміти це і бути готовими до деструктивної поведінки молодого покоління на початку нового 2022 – 2023 навчального року. Одним з найважливіших напрямів виховної складової освітнього процесу має стати превентивне виховання та профілактична робота з подолання правопорушень серед суб'єктів навчання. Робота викладачів та вчителів з попередження правопорушень учнями та студентами має проводитися як в процесі навчання, так і в позакласній роботі під час організації корисного дозвілля, активного відпочинку тощо.

Для позитивного результату, система правового виховання закладу освіти має гармонійно поєднувати профілактику правопорушень серед суб'єктів навчання з правоосвітньою роботою закладу. Профілактика правопорушень має включати в себе контроль відвідування суб'єктами навчання занять, залучення учнів та студентів до чергувань з контролю порядку на перервах, аналіз поведінки суб'єктів навчання у конфліктних ситуаціях тощо. Квести, ігри, бесіди, виховні години можуть бути присвячені темі правопорушень і відповідальності за це, або містити елементи знайомства із видами адміністративних правопорушень, адміністративної відповідальності неповнолітніх та дорослих, кримінальних правопорушень та відповідальності тощо. В процесі такої роботи важливо сформувати в суб'єктів навчання розуміння взаємозв'язку між вчинком і наслідком, виховувати високі морально-етичні якості, активну життєву позицію, розуміння принципу обов'язкового покарання за скоєні правопорушення та злочини. З метою профілактики правопорушень учнів та студентів необхідно ознайомити із основними поняттями, визначеннями та ключовими елементами нормативних документів,

присвячених правовій освіті, профілактиці правопорушень, злочинності та булінгу, наприклад, Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», відповідними документами навчального закладу та ін.

На рівні держави розробляються відповідні рекомендації, пояснення, постанови, які спрямовані допомогти вчителям та викладачам проводити превентивну роботу із суб'єктами навчання з профілактики правопорушень: Лист МОН України від 29.01.2019 №1/11-881 «Рекомендації для закладів освіти щодо застосувань норм Закону України щодо протидії булінгу», Лист МОН України від 29.12.2018 №1/9-790 «Щодо організації роботи у закладах освіти з питань запобігання і протидії домашньому насильству та булінгу», Наказ МОН України від 02.10.2018 №1047 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами», Постанова КМУ від 03.10.2018 №800 «Деякі питання соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю» та ін.

У рамках правоосвітньої роботи слід проводити зустрічі суб'єктів навчання із представниками правоохоронних органів, налагоджувати співпрацю із громадськими організаціями правового спрямування, проводити роботу із батьками та опікунами, правоосвітні заходи та навчання вчителів-предметників, залучати представників служби у справах дітей. Важливою складовою є не тільки проведення заходів, але й контроль профілактики правопорушень та правоосвітньої роботи у вигляді анкетування молодих вихованців, обговорення проблемних та спірних питань, створення гуртків або ради профілактики правопорушень тощо.

Превентивне правове виховання суб'єктів навчання має проводитися комплексно задля цілеспрямованого впливу на дитину у процесі її активної взаємодії із однолітками, у колективі, в сім'ї та бути спрямованим на фізичний, психічний, духовний, соціальний розвиток. Робота класних керівників, викладачів має охоплювати також і профілактику та, у випадку необхідності, корекцію і подолання асоціальних проявів у поведінці суб'єкту навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кащук М.Г. Правове виховання старшокласників у виховній роботі загальноосвітньої школи (друга половина ХХ століття): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Дрогобицький педагогічний університет ім. І. Франка. Дрогобич, 2015. 249 с.
2. Рябовол Л.Т. Система навчання правознавства учнів основної і старшої школи: дис. ... д-ра пед. наук / Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України. Київ, 2015. 600 с.

3. Ostapenko L. Legal education of student youth: historical and pedagogical aspect. July 2018. ScienceRise Pedagogical Education. DOI:10.15587/2519-4984.2018.139537.

4. Задорожна Г. Правове виховання особистості дитини: поняття, сутність, особливості. Педагогічний часопис Волині. №4(7). 2017. С. 12-17.